Spoznaja Allahovih imena El-Hajj i El-Kajjum – izvor tevekkula i predanosti dovi (Meka)

Hatib: dr. Mahir ibn Hamed el-Muajkili

3. safer 1448. po Hidžri / 17. juli 2026.

Hvala Allahu, Živom i Vječnom. Njega ne obuzima ni drijemež ni san. Njega hvalim i Njemu zahvaljujem. Svjedočim da nema boga osim Allaha, Jedinog, Koji nema sudruga, svjedočenjem kojim se nadamo spasu od džehennemske vatre, i svjedočim da je naš prvak i vjerovjesnik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Allahov rob i poslanik, kojeg je njegov Gospodar odabrao i podario mu sve što je želio od dobra. Neka su Allahova milost, spas i blagoslov na njega, njegovu časnu porodicu, njegove ashabe, njegove supruge, tabiine i sve one koji ih slijede u dobročinstvu do Sudnjega dana.

O vjernici, bojte se Allaha i budite iskreni prema Njemu – uspjet ćete. Čvrsto se držite sunneta svog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem – bit ćete na Pravom putu. Trudite se u činjenju dobrih djela – bit ćete na dobitku. Klonite se grijeha – bit ćete sačuvani. Uzvišeni Allah kaže: "I bojte se Dana kada ćete se svi Allahu vratiti, kada će se svakome ono što je zaslužio isplatiti– nikome krivo neće učinjeno biti." (El-Bekara, 281)

Ummete islama, jedna od najuzvišenijih, najkorisnijih i najvažnijih nauka jeste poznavanje Allahovih lijepih imena, Njegovih svojstava i Njegovih djela. Vrijednost svake nauke određuje se vrijednošću onoga o čemu govori, a nema uzvišenijeg i časnijeg znanja od znanja o Uzvišenom Gospodaru.

Što rob bolje poznaje Allahova imena i svojstva, to Ga više upoznaje, više Ga se boji, više Mu teži, bliži Mu je, više se nada Njegovom zadovoljstvu, a više strahuje od Njegove srdžbe.

Među Allahovim lijepim imenima koja se spominju u Kur'anu nalaze se i dva veličanstvena imena: El-Hajj – Živi i El-Kajjum – Vječni, Samoopstojeći, Onaj Koji održava sve što postoji.

Ova dva imena objedinjuju značenja svih Allahovih lijepih imena, i na njih se vraćaju sva ostala imena i svojstva Uzvišenog Allaha. Ime El-Hajj obuhvata sva svojstva Njegovog savršenstva, dok ime El-Kajjum obuhvata sva svojstva Njegovog upravljanja i djelovanja.

Veliki broj islamskih učenjaka smatra da upravo ova dva imena čine Allahovo najveće/najuzvišenije ime (ismullahil-a'zam), kojim kada se Allah zamoli – odazove se, a kada se od Njega nešto zatraži – On to podari.

Enes ibn Malik, radijallahu anhu, rekao je: "Sjedio sam s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, a jedan čovjek je klanjao. Kada je završio rukū, sedždu i tešehud, proučio je dovu: 'Allahu moj, molim Te time što Tebi pripada sva hvala. Nema boga osim Tebe, Dobročinitelju, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Veličanstveni i Plemeniti, o Živi, o Vječni, od Tebe tražim.' Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Znate li čime je ovaj čovjek molio Allaha?' Ashabi odgovoriše: 'Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, zamolio je Allaha Njegovim najvećim imenom, kojim kada Mu se uputi dova – odazove se, a kada se od Njega zatraži – podari.'" (Ahmed)

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Allahovo najveće ime nalazi se u tri kur'anske sure: El-Bekara, Ali Imran i Taha." Jedan od prenosilaca ovog hadisa, Ebu Hafs, kaže: "Razmišljao sam o tim surama i primijetio da se u svakoj od njih spominju riječi: 'El-Hajjul-Kajjum'." (Ibn Madža)

U Ajetul-Kursijji stoji: "Allah je – nema boga osim Njega – Živi i Vječni! Ne obuzima Ga ni drijemež ni san." (El-Bekara, 255)

Na početku sure Ali Imran: "Allah je – nema boga osim Njega – Živi i Vječni." (Ali Imran, 2)

A u suri Taha: "Ljudi će se Živom i Vječnom pokoriti." (Taha, 111)

Poštovani vjernici, Allahovo ime El-Hajj ukazuje na Njegov savršeni, potpuni i vječni život. Njegov život nema početka niti mu prethodi nepostojanje. Neće ga zadesiti nestanak ni prolaznost. Njega ne pogađaju umor, iscrpljenost niti slabost.

To je život koji podrazumijeva savršenstvo svih Njegovih svojstava: Njegovog znanja, moći, sluha, vida, milosti, oprosta i svih ostalih svojstava Njegovog savršenstva i uzvišenosti.

Onaj Koji posjeduje takav život jedini zaslužuje da Mu se robuje, da Mu se čini rukū i sedžda.

Zato Uzvišeni kaže: "Ti se pouzdaj u Živoga, Koji ne može umrijeti." (El-Furkan, 58)

A onaj koji je živ, ali će umrijeti, ne zaslužuje da bude obožavan. To je stanje svakog stvorenja.

Uzvišeni kaže: "Sve što je na Zemlji prolazno je, ostaje samo Gospodar tvoj, Veličanstveni i Plemeniti." (Er-Rahman, 26–27)

Ovim dokazom poslužio se i Ebu Bekr es-Siddik, radijallahu anhu, kada je preselio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Dok je Omer, radijallahu anhu, govorio: "Tako mi Allaha, Allahov Poslanik nije umro!", Ebu Bekr, radijallahu anhu, prišao je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, otkrio njegovo lice, poljubio ga i rekao: "Neka su moj otac i majka žrtva za tebe! Bio si lijep i za života i nakon smrti." Zatim je izašao među ljude i rekao: "Polahko, o čovječe koji se zaklinješ!" Kada je Ebu Bekr počeo govoriti, Omer je sjeo. Ebu Bekr, radijallahu anhu, zahvalio je Allahu, a zatim rekao: "Ko je obožavao Muhammeda, neka zna da je Muhammed umro. A ko obožava Allaha, neka zna da je Allah Živi i da nikada ne umire." Potom je proučio riječi Uzvišenog: "Muhammed je samo poslanik, a i prije njega je bilo poslanika. Ako bi on umro ili ubijen bio, zar biste se stopama svojim vratili? Onaj ko se stopama svojim vrati neće Allahu nimalo nauditi, a Allah će zahvalne sigurno nagraditi" (Ali Imran, 144). (Buhari)

Ummete islama, Allahovo ime El-Kajjum znači: Onaj Koji opstoji sam po Sebi i Koji održava i upravlja svim stvorenjima. Sva stvorenja potpuno su ovisna o Njemu.

Zbog toga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi ustajao na noćni namaz, učio: "Allahu, Tebi pripada sva hvala. Ti si Održavatelj nebesa i Zemlje i svega što je na njima."

On održava nebesa i sve što se na njima nalazi: meleke, nebeska tijela i svemirska prostranstva. Održava Zemlju i sve što je na njoj: ljude, džine, ptice, životinje (divljač) i sva druga stvorenja, poznata i nama nepoznata.

Uzvišeni kaže: "Allah brani da se ravnoteža nebesa i Zemlje poremeti. A da se poremete, niko ih drugi osim Njega ne bi zadržao." (Fatir, 41)

"I jedan od dokaza Njegovih jeste i to što nebo i Zemlja postoje voljom Njegovom." (Er-Rum, 25)

U Svom upravljanju stvorenjima Njega ne zaokuplja jedno stvorenje pa da zbog njega zanemari drugo, niti Ga jedan posao odvraća od drugoga.

Uzvišeni kaže: "Svakoga časa On se zanima nečim." (Er-Rahman, 29)

On oživljava i usmrćuje, daje i uskraćuje, umanjuje i povećava opskrbu, uzdiže koga hoće, a unizuje koga hoće.

Svakoga časa On se zanima nečim: upućuje zalutalog, daje smiraj vjerniku, otklanja nevolju, uslišava dovu onoga koji Ga doziva, liječi bolesnika, vraća kući putnika, pomaže onome koji je u nevolji, hrani gladnog, otklanja brige, pokriva grijehe grešnika, nagrađuje pokornog, prima pokajanje pokajnika, daje sigurnost uplašenom, liječi slomljena srca, pomaže potlačenog i kažnjava nasilnika.

Svakog časa On se zanima nečim. Bdije nad svakim čovjekom i zna sve što je učinio. Poznata su Mu stanja, riječi i djela svih ljudi. Sve to bilježi, a na Sudnjem danu svakoga će pravedno obračunati i nagraditi ili kazniti prema njegovim djelima.

Uzvišeni kaže: "Allah je – nema boga osim Njega – Živi i Vječni! Ne obuzima Ga ni drijemež ni san! Njegovo je ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji! Ko se

može pred Njim zauzimati za nekoga bez dopuštenja Njegova?! On zna šta je bilo i prije njih i šta će biti poslije njih, a od onoga što On zna – drugi znaju samo onoliko koliko On želi. Moć Njegova obuhvaća i nebesa i Zemlju i Njemu ne dojadi održavanje njihovo; On je Svevišnji, Veličanstveni!" (El-Bekara, 255)

O vjernici, kada čovjek spozna da je Allah Živi, Koji nikada ne umire, i da je On Vječni Održavatelj nebesa i Zemlje, Onaj Koji upravlja svim stvorenjima i jedini određuje i uređuje sve što se događa, tada će se samo na Njega osloniti i svoje potpuno povjerenje usmjeriti isključivo Njemu. Bit će zadovoljan svakom Allahovom odredbom, strpljivo će podnositi iskušenja kojima ga iskušava, neće svoje nade polagati ni u koga osim u Allaha, niti će od ikoga drugog očekivati ono što samo On može dati. U svakom daru i svakom uskraćivanju prepoznavat će Allahovu mudrost, a u svemu što daje i oduzima Njegovo savršeno upravljanje.

Zbog toga će često upućivati dove svome Gospodaru i mnogo Ga spominjati, naročito kada ga pritisnu briga, tuga ili nevolja.

Enes ibn Malik, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi ga zadesila kakva briga ili nevolja, učio: "Ja Hajju, ja Kajjumu, bi rahmetike estegīs! –O Živi i Vječni, molim Te Tvojom milošću!" (Tirmizi)

Alija b. Ebu Talib, radijallahu anhu, pripovijeda: "Kada je nastupio dan Bitke na Bedru, borio sam se neko vrijeme, a zatim sam požurio da vidim šta radi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Zatekao sam ga na sedždi kako neprestano uči: 'Ja Hajju, ja Kajjumu.' Nije izgovarao ništa drugo. Vratio sam se u borbu, pa ponovo došao i zatekao ga u istom položaju kako ponavlja iste riječi. Tako je ostao sve dok mu Allah nije podario pobjedu." (Bejheki, Delailun-nubuvve)

Ummete islama, jedna od najobuhvatnijih dova Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koja sadrži molbu za svako dobro i zaštitu od svakog zla, jeste dova koju je redovno učio u svojim jutarnjim i večernjim zikrovima, a preporučio ju je i svojoj kćerki Fatimi, radijallahu anha.

Rekao joj je: "Šta te sprečava da poslušaš ono što ti savjetujem? Kada osvaneš i kada omrkneš, reci: 'Ja Hajju, ja Kajjumu, bi rahmetike estegīs. Aslih lī še'nī kullehu, ve lā tekilnī ilā nefsī tarfete ajn! – O Živi i Vječni, molim Te Tvojom milošću, popravi moje cjelokupno stanje, i nemoj me prepustiti samome sebi ni koliko traje treptaj oka!'" (Nesai, Es-Sunenul-kubra)

U Mustedreku imama Hakima prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko tri puta izgovori: 'Estagfirullāhellezi lā ilāhe illā huvel-Hajjul-Kajjum ve etūbu ilejh! – Tražim oprost od Allaha, pored Kojega drugog boga nema, Živog i Vječnog, i Njemu se kajem!' – bit će mu oprošteni grijesi, pa makar pobjegao s bojnog polja."

Zato su upravo ova dva Allahova imena među najvećim uzrocima otklanjanja nevolja, ispunjenja dova i želja te oprosta grijeha i loših djela.

O Živi i Vječni! O Živi i Vječni! Molimo Te Tvojom milošću, popravi sve naše prilike i nemoj nas prepustiti nama samima ni koliko traje jedan treptaj oka.

Allahu, smiluj se Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, njegovim suprugama i njegovom potomstvu, kao što si se smilovao Ibrahimovoj porodici. Allahu blagoslovi Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, njegove supruge i njegovo potomstvo, kao što si blagoslovio Ibrahimovu porodicu. Ti si, doista, dostojan svake hvale i svake slave.